

Х

ДО
Д-Р ТОМА ТОМОВ
ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАЦИОНАЛНИЯ КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ
КЪМ НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА МАЙЧИНО И
ДЕТСКО ЗДРАВЕ 2021-2030

УВАЖАЕМИ Д-Р ТОМОВ,

В Националната програма за подобряване на майчиното и детско здраве 2021-2030 (НППМДЗ) е предвидено мониторинг за изпълнението на дейностите по програмата да се извършва чрез:

- ✓ тримесечни отчети, изготвяни от изпълнителите на дейности;
- ✓ шестмесечни отчети на регионалните координатори;
- ✓ годишен анализ за изпълнението на дейностите по програмата на национално ниво, изготвен от Националния център по общественото здраве и анализи;
- ✓ годишен доклад на националния координатор, който се одобрява от Национален координационен съвет.

Във връзка с това, в качеството ми на националния координатор по програмата, в приложение предоставям на Вашето внимание годишния доклад за 2021 г., изготвен въз основа на анализа на изпълнението на дейностите през 2021 г., предоставен от Националния център по общественото здраве и анализи. Докладът следва да бъде одобрен на заседание на Националния координационен съвет.

С уважение,

1.2.2023 г.

Х Д-р Цв. Генкова

Signed by: Tsvetolyuba Ivanova Genkova-Gecheva

Д-Р ЦВЕТОЛЮБА ГЕНКОВА
Национален координатор по НППМДЗ 2021-2030

**ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЕЙНОСТИТЕ ПРЕЗ 2021 Г. ПО НАЦИОНАЛНАТА
ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА МАЙЧИНОТО И ДЕТСКО ЗДРАВЕ 2021-
2030 г.**

**от д-р Цветолюба Генкова, национален координатор по Националната програма
за подобряване на майчиното и детско здраве 2021-2030**

Националната програма за подобряване на майчиното и детско здраве (2021-2030) и План за действие за периода 2021-2023 г. са приети с Решение № 333 на Министерския съвет от 09.04.2021 г. За изпълнение на стратегическата цел за подобряване на показателите за майчиното и детско здраве се предвиждат редица мерки, включени в Плана за действие за периода 2021-2023 г. Съгласно Програмата, Планът ще се актуализира на тригодишен период, в съответствие с данните от мониторинга за степента на постигане на предвидените дейности.

С писмо № 16-00-35/15.04.2021 г. всички РЗИ са уведомени за приемането на Програмата и за необходимостта да информират ръководителите на лечебните заведения за болнична помощ в съответната област, че предстои подготовка на договорите за изпълнението на заложените дейности. В изпълнение на указанията, със заповеди на директорите на РЗИ бяха определени регионални координатори по Програмата във всички области на страната. С оглед създаване на организация за ефикасно изпълнение на договорите и осъществяване на ефективен контрол и мониторинг върху изпълнението, на регионалните координатори са предоставени писмено и в оперативен порядък редица методични указания от Министерство на здравеопазването относно изискванията за изпълнение на дейностите от страна на лечебните заведения и на РЗИ, относно отчетността и контрола от страна на РЗИ, относно изпълнението на дейности от страна на НЦОЗА.

За координация на дейностите по програмата, със заповед № РД-02-182/09.11.2021 г. е създаден Национален координационен съвет (НКС) по майчино и детско здраве. Впоследствие, поради промени в ръководния състав на Министерство на

здравеопазването, председателят на съвета е сменян със заповед № РД-02-15/09.02.2022 г. и заповед № РД-02-234/30.09.2022 г.

С оглед осигуряване на устойчивост на дейността на съществуващите Здравно-консултативни центрове за майчино и детско здраве към лечебни заведения за болнична помощ, разкрити по Националната програма за подобряване на майчиното и детско здраве (2014-2020) и на въведеният масов неонатален слухов скрининг, в изпълнение на *т. 2.2. Повишаване на качеството и увеличаване на обхвата на здравни услуги за бременни и деца извън обхвата на задължителното здравно осигуряване* и *т. 2.3. Оптимизиране и разширяване на действащите профилактични и скринингови програми при бременни и деца* от Плана за действие за периода 2021-2023 г. беше утвърдена План-сметка за обезпечаване на дейностите по програмата за 2021 г. и бяха сключени тригодишни договори със 101 лечебни заведения за болнична помощ.

Съгласно анализа, изготвен от НЦОЗА, изпълнението на мерките по *Приоритет 1. Промоция на здраве, включително в областта на репродуктивното здраве, семейното планиране и детското здраве* от Плана за действие не е в пълен обем, като е констатирано, че са били налице ограничения и трудности при изпълнението на здравно-промотивни дейности поради пандемията от COVID-19 и поради липса на целево финансиране за изпълнението на такива дейности от НЦОЗА и РЗИ.

Изпълнението на мерките по *Приоритет 2. Повишаване на качеството и обхвата на медицинските грижи в областта на майчиното и детското здраве* е сравнително добро на фона на ограниченията, свързани с пандемията от COVID-19. С цел разширяване на обема и обхвата на пакета от здравни дейности, гарантиран от бюджета на НЗОК, през 2021 г. бяха приети промени в нормативната уредба. Данните на НЗОК за изпълнението на програмите „Детско здравеопазване“ и „Майчино здравеопазване“ показват ръст на профилактичните прегледи както при ОПЛ, така и при специалисти (педиатри и АГ) в извънболничната помощ. Отчита се спад в сравнение с предходни години в броя на извършените консултации от медицински специалисти, психолози и социални работници в Здравно-консултативните центрове, както и на броя изследвания в рамките на неонаталния слухов скрининг и биохимичния скрининг за бременни. Намалението в обема дейност се дължи на ограниченията, свързани с пандемията и на забавянето при сключване на договорите.

Повишен е броят на децата с увреждания и хронични заболявания, получаващи диагностика, физикална терапия, медицинска и психосоциална рехабилитация в Центровете за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания. През 2021 г. са предоставени услуги на 1 648 деца - недоносени деца, деца със специални потребности и деца в риск от проблеми в развитието (ДЦП, аутизъм, деца родени с ниско

и много ниско тегло, рискови новородени деца, деца с вродени заболявания и увреждания, с различна степен недоносеност и деца с увреждания, които се нуждаят от долекуване, наблюдение, продължителна терапия и рехабилитация). Увеличеният брой се дължи на разкриването на 7 нови ЦКОДУХЗ през 2021 г.

Мерките от *Приоритет 3. Подобряване на компетенциите на медицински и немедицински, работещи специалисти в областта на майчиното и детско здраве* се изпълняват в необходимия обем - разработена е програма за продължаващо обучение за повишаване квалификацията на медицински и немедицински специалисти от ДМСГД и ЦКОДУХЗ, разработени и внедрени са програми за обучение на родителите в грижите за децата с увреждания и хронични заболявания, включително и в онлайн форма, проведени са обучения на специалисти от ЦКОДУХЗ, разработени са учебни програми и обучителни материали по теми от областта на ранното детско развитие, промоцията на здраве и профилактиката, както и за провеждане на тематични курсове за продължаващо обучение на специалисти от детските ясли.

В изпълнение на *Приоритет 4. Усъвършенстване на механизмите за събиране и анализ на данни, свързани с майчиното и детско здраве* са дадени указания на регионалните здравни инспекции за активно участие в контрола и мониторинга на изпълнението на програмата, както и за изпълнение на заложените в Плана мерки. В оперативен порядък е оказвана методична помощ относно изискванията за изпълнение на дейностите, както от страна на РЗИ, така и от страна на лечебните заведения. На базата на извършените от МЗ документални проверки на предоставените от координаторите отчети, са дадени конкретни препоръки и указания за отстраняване на констатирани несъответствия. Изготвен е анализ на обхвата с профилактични прегледи на децата и учениците и на причините за тенденцията за намаляване на обхвата, особено в някои региони на страната.

Оценката за изпълнението на *Приоритет 5. Развитие на здравни и интегрирани здравно-социални услуги с цел превенция на усложненията при деца с хронични заболявания* също е добра.

Осигурена е дейността на съществуващите комисии за комплексно интердисциплинарно медицинско обслужване на недоносени деца, деца с хронични заболявания и деца с увреждания.

През 2021 г. са създадени 7 нови Центрове за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания в градовете Благоевград, Бузовград, Добрич, Дебелец, София, Сливен и Хасково, както и е разширен капацитетът на ЦКОДУХЗ-Бургас. Във всички 10 ЦКОХУДЗ амбулаторно е осъществявана диагностика, физикална терапия, медицинска и психосоциална рехабилитация на деца с увреждания и хронични

заболявания, както и почасови и мобилни услуги за децата, подкрепа на семействата при отглеждането на децата с увреждания и хронични заболявания и обучение на родителите за поемане на грижата в семейна среда. За организиране, управление и контрол на работата, ЦКОДУХЗ са разработили и внедрили стандарти за работа, финансови стандарти и стандарти за мониторинг и контрол.

В процес на изграждане са 20 Центъра за специализирана здравно-социална грижа за деца с увреждания с потребност от постоянни медицински грижи и 6 Центъра за специализирана здравно-социална грижа за деца с високо-рисково поведение и потребност от специални здравни грижи, които са на различен етап на съгласуване на проектна документация и извършване на СМР дейности.

Основните предизвикателства при изпълнението на заложените дейности са свързани с въведените ограничения по повод високото разпространение на COVID-19, както и с липса на възможност за финансиране на мерки, свързани със укрепване на материално-техническата база на структури по АГ, неонатология и педиатрия в лечебни заведения за болнична помощ, включително чрез обновяване на медицинската апаратура. Не е изготвен в срок анализа на показателите за майчиното и детското здраве в отделните области, поради което не е стартирало разработването и изпълнението на областни планове за майчино и детско здраве и не са предприети действия за сформирание на екипи на областно ниво за картографиране на здравните, интегрирани здравно-социални услуги и социални услуги за деца.

С оглед гореизложеното, считам че в бъдеще усилията би следвало да бъдат насочени към разширяване на дейностите по популяризиране на Програмата сред специалистите и целевите групи.